

การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบ

การประชุมทางจอภาพ

Witness Testimony in Criminal Cases Via Video Conferences

รุ่งเพชร เหลี่ยมเพชร (Rungphet Liamphet)

เจ้าพนักงานศาลยุติธรรมชำนาญการพิเศษ สำนักศาลยุติธรรมประจำภาค 2

Court Officer, Senior Professional Level, Office of The Chief Judge of Region 2

E-mail: rungphet12@gmail.com

Received: 1 March 2024

Revised: 21 June 2024

Accepted: 21 June 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา มลรัฐเท็กซัส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้รองรับการพิจารณาคดีและสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เกี่ยวกับประเด็นคดีที่สามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ การสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยในคดีอาญา ข้อจำกัดเกี่ยวกับความบกพร่องทางกายหรือจิตของจำเลยหรือพยานที่ปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ การยื่นคำร้องหรือการให้ความยินยอมของจำเลยหรือคู่ความฝ่ายอื่น เพื่อให้การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพมีมาตรฐานทางกฎหมายรองรับและสามารถคุ้มครองสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีอาญาได้เทียบเท่ากับการพิจารณาและสืบพยานโดยจำเลยปรากฏตัวต่อหน้าศาล

คำสำคัญ: สืบพยานผ่านจอภาพ, สืบพยานผ่านจอภาพในคดีอาญา, จำเลยในคดีอาญาปรากฏตัวผ่านจอภาพ

Abstract

This article is focus on study of concepts, theories and laws related to examination of witnesses in criminal cases while an accused person does not present at trial in courtroom, but appear in front of screen via video conference device system instead. By comparing with similar process of using device on criminal hearing of Thailand to other countries such as Texas state and California state of the United of America, New Zealand and Netherlands. That helping the study to find out solution which can present suggestion for amendment of criminal procedure in order to legalize the new process of examination of witnesses in certain criminal cases via modern technology device, by drawing criteria of using video conference device, cases classification to be trial by using technology device , limitation of right to absent at trial , regulation of defective body or mental illness to whom shall proceed examination of witnesses via technology device, including time frame and place to proceed examination of witnesses in order to ensure that right of all accused will not be violated or deprived of and protected under the same law ,and fully guarantee that visualized examination of witnesses in criminal cases via video conference device is equally fair trial as its presence in courtroom under due process of law.

Keywords: Video Conference, Video Conference in Criminal Case, Examination of Witnesses in Criminal Case

บทนำ

เทคโนโลยีการสื่อสารในโลกยุคปัจจุบันมีการพัฒนาอย่างรวดเร็ว นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2523 เป็นต้นมา โดยเริ่มเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของมนุษย์ในรูปแบบของโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่ใช้สำหรับรับสายเข้าและโทรออก เรียกยุคแรกนี้ว่า ยุค 1G (1st Generation) ปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่ยุค 5G (5th Generation) โทรศัพท์เคลื่อนที่สามารถใช้สื่อสารในรูปแบบวิดีโอที่มองเห็นและพูดคุยกันได้ด้วยระบบภาพและเสียงที่ชัดเจน เสมือนจริงและเป็นปัจจุบัน (Real Time) (ปิยะ โควิทท์ทวีวัฒน์ และคณะ, 2562, หน้า 1-6) ในยุค 5G (5th Generation) สามารถติดต่อสื่อสารระหว่างกันได้อย่างไร้พรมแดน สามารถประชุมร่วมกันผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ (Video Conference) ผ่านแอปพลิเคชันต่าง ๆ เช่น ระบบซูม (Zoom Meetings) ไมโครซอฟท์ทีม (Microsoft Teams) กูเกิ้ลมีท (Google Meet) หรือระบบสื่อสารออนไลน์ (Online) รูปแบบอื่น (Turner, 2023) ซึ่งสามารถโต้ตอบกันได้ทันทีเสมือนอยู่ต่อหน้าในสถานที่เดียวกัน เป็นปัจจุบัน (Real Time) มีความแม่นยำและเชื่อถือได้ (Reliability) (Gourdet et al., 2020, p. 3) การนำเทคโนโลยีการสื่อสารดังกล่าวมาใช้สนับสนุนการทำงานจึงสามารถช่วยลดระยะเวลาการทำงาน ลดจำนวนผู้ปฏิบัติงาน และลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินการต่าง ๆ ได้เป็นจำนวนมาก (Business Insights and Ideas, 2022) โดยเฉพาะอย่างยิ่ง

ระหว่างที่โลกกำลังประสบปัญหาการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease: COVID - 19) บุคคลถูกจำกัดสิทธิในการเดินทางและต้องเว้นระยะห่างทางสังคมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรค ทำให้ทุกคนและทุกภาคส่วน รวมถึงองค์กรต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต้องปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ รวมถึงต้องปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยการนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาใช้อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้

ศาลยุติธรรมของไทยและต่างประเทศได้ปรับเปลี่ยนวิธีการทำงานโดยนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรมมากขึ้น โดยนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสืบพยานคดีแพ่ง (Dodson, et al., 2020-2021, pp. 13-21) แต่ในคดีอาญานำมาใช้กับความผิดบางประเภทเพราะมีข้อจำกัดในเรื่องของการละเมิดสิทธิของจำเลยในการเผชิญหน้ากับพยาน (Right to Confrontation) (ฉัตรชัย รุจิदानนท์, 2543, หน้า 35-44) เพราะการพิจารณาคดีอาญาและการสืบพยานของศาลยุติธรรมไทย ต้องกระทำในศาล โดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคหนึ่ง คือ มีตัวจำเลยอยู่ต่อหน้าศาลระหว่างการพิจารณาคดี (Right to Present at Trial) (Podmaniczky, 2012, pp. 1283-1314) ซึ่งเป็นสิทธิของจำเลยตามหลักสากล ถือว่าเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีอาญา

ในระหว่างมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องนำเทคโนโลยีการสื่อสารมาใช้ในการกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เพื่อให้คดีอาญาสามารถดำเนินต่อไปได้ท่ามกลางสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ศาลยุติธรรมของประเทศไทยจึงนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีอาญามากขึ้น แต่กฎหมายที่ใช้อยู่ในปัจจุบันยังไม่ครอบคลุมถึงการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เนื่องจากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคแรก ยังคงบัญญัติให้การพิจารณาและสืบพยานในศาลให้ทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย หมายถึงจำเลยต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าศาล

จากที่กล่าวมาจึงยังเป็นปัญหาข้อกฎหมายว่าการสืบพยานโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพสามารถกระทำได้หรือไม่ เพียงใด สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาและสืบพยานในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยนั้นจำเลยสามารถสละสิทธิดังกล่าวได้หรือไม่ รัฐอาจออกข้อกำหนดหรือข้อกฎหมายยกเว้นสิทธิของจำเลยในสถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งได้หรือไม่ หรือมีความจำเป็นต้องปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบัน และเป็นประโยชน์ต่อจำเลยเอง มิฉะนั้นอาจทำให้การพิจารณาคดีอาญาต้องใช้เวลาพิจารณาคดียาวนานเกินสมควร อันเป็นการกระทบกระเทือนสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญของจำเลยโดยตรง จึงควรศึกษาวิเคราะห์เกี่ยวกับการนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ โดยไม่กระทบต่อสิทธิของจำเลยในคดีอาญาที่จะต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ และมีความสมดุล

ระหว่างประโยชน์ของเทคโนโลยีการสื่อสารที่ทำให้การพิจารณาคดีเป็นไปได้โดยสะดวก รวดเร็ว ประหยัดค่าใช้จ่ายกับความเป็นธรรมที่จำเป็นจะได้รับจากการพิจารณาคดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาที่อนุญาตให้จำเลยในคดีอาญาสามารถเข้าร่วมการพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ รวมถึงหลักเกณฑ์ ข้อจำกัด ข้อยกเว้น และประเภทคดี ของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา มลรัฐเท็กซัส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศเนเธอร์แลนด์ เพื่อวิเคราะห์ข้อดีและข้อเสีย และได้แนวทางการร่างบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่ออำนวยความสะดวกการนำใช้เทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้เพื่อสนับสนุนการพิจารณาคดีอาญาของศาลให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม โดยไม่ละเมิดสิทธิของจำเลยที่ได้รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและหลักสากล

บททวนวรรณกรรม

1. หลักการดำเนินคดีอาญา

หลักการค้นหาความจริง แบ่งตามระบบกฎหมายได้เป็น 3 ระบบ คือ ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) และระบบผสม (Mixed System) ซึ่งผู้มีหน้าที่ค้นหาความจริงเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์แตกต่างกัน คือ ระบบกล่าวหา (Accusatorial System) ผู้เสียหายเป็นผู้เริ่มต้นการดำเนินคดีด้วยการกล่าวหา คู่พิพาททั้งสองฝ่ายต้องหาพยานหลักฐานมาต่อสู้กันเพื่อให้ความจริงปรากฏต่อหน้าศาล ระบบไต่สวน (Inquisitorial System) เจ้าพนักงานของรัฐเป็นผู้เริ่มต้นการดำเนินคดีอาญา และหาพยานหลักฐานเพื่อให้ได้พยานหลักฐานที่สมบูรณ์ที่สุดก่อนพิพากษาคดี และระบบผสม (Mixed System) คือการนำลักษณะที่ดีของแต่ละระบบมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับกระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศตน หลักการค้นหาความจริงของประเทศไทยนั้นผู้มบทบาทในการดำเนินคดีคือคู่ความ แต่กฎหมายเปิดโอกาสให้ศาลใช้ดุลพินิจในการรับฟังพยานหลักฐานได้เช่น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 228 ให้อำนาจศาลเรียกพยานมาสืบเพิ่มเติมได้ (อุทัย อาทิวะ, 2555, หน้า 20-49) จึงน่าจะกล่าวได้ว่า หลักการค้นหาความจริงของประเทศไทยเป็นระบบผสมระหว่างระบบกล่าวหาและระบบไต่สวน (โสภณ รัตนกร, 2553, หน้า 10)

หลักการฟังความทุกฝ่าย เรียกกันว่า “audiatur et altera pars” หรือ “audi et alteram partem” เกี่ยวข้องโดยตรงกับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมเพราะหากศาลพิจารณาและพิพากษาคดีโดยไม่ได้ฟังความจากทุกฝ่ายหรือไม่เปิดโอกาสให้คู่ความฝ่ายอื่นโต้แย้งหรือต่อสู้คดีแล้วการพิจารณาและพิพากษาคดีที่เป็น

ธรรมย่อมไม่เกิดขึ้น หลักการนี้นำมาใช้กับคดีทุกประเภท เพราะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานและเป็นมาตรฐานการคุ้มครองคู่ความในกระบวนการพิจารณาว่าจะได้รับการพิจารณาและพิพากษาอย่างเป็นธรรม

หลักการพิจารณาคดีโดยรวดเร็ว (Speedy Trial) การพิจารณาคดีอาญาต้องกระทำโดยรวดเร็ว หากล่าช้าจำเลยหรือพยานบุคคลอาจหลงลืมเหตุการณ์หรือรายละเอียดที่เกี่ยวกับข้อเท็จจริงในคดี หรือเสียชีวิต รวมถึงพยานหลักฐานอื่นอาจสูญหายหรือถูกทำลายก่อนเสร็จการพิจารณาคดี และยังส่งผลให้บุคคลหนึ่งต้องตกอยู่ในสถานะจำเลยเป็นเวลานานซึ่งกระทบต่อศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ การพิจารณาคดีอย่างรวดเร็วจะทำให้ข้อเท็จจริงกระจ่างชัด การวิเคราะห์ซึ่งน้ำหนักพยานหลักฐานของคู่ความแต่ละฝ่ายเป็นไปด้วยความถูกต้องและมีประสิทธิภาพ (อุดม รัฐอมฤต, 2562, หน้า 246-247) ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่จำเลยและคู่ความฝ่ายอื่น

หลักการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย หมายถึง ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าฟังการพิจารณาได้ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของจำเลยตามแนวคิดว่าการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมในคดีอาญา (Fair Trial) เป็นหลักประกันว่าจำเลยหรือพยานจะไม่ถูกข่มขู่ กลั่นแกล้ง หรือพิจารณาคดีตามอำเภอใจ และป้องกันไม่ให้พยานเบิกความเท็จต่อหน้าศาล เนื่องจากมีประชาชนเข้าฟังการพิจารณาคดี เป็นหลักการที่รัฐต้องรับรองและคุ้มครองให้จำเลยมีสิทธิเผชิญหน้ากับพยานฝ่ายโจทก์ที่เบิกความเป็นปรปักษ์กับตน (อุทัย อาทิวะ, 2555, หน้า 26-27) ดังปรากฏอยู่ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 และประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

2. การคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญา

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหรือจำเลยในคดีอาญาตามหลักสากล ได้แก่ ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ค.ศ. 1948 (Universal Declaration of Human Rights) และกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. 1966 (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ซึ่งมีหลักการในทำนองเดียวกันคือคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในอันที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรมและเปิดเผยโดยศาลที่เป็นอิสระและเที่ยงธรรม รวมถึงให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้ถูกกล่าวหาว่าทำผิดทางอาญาเป็น ผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะพิสูจน์ได้ว่ามีความผิดตามกฎหมายบนพื้นฐานของหลักประกันที่จำเป็นในการต่อสู้คดีเพื่อให้กระบวนการยุติธรรมทางอาญาดำเนินไปบนพื้นฐานของความเท่าเทียมกัน

การคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหรือจำเลยในคดีอาญาตามหลักกฎหมาย รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ได้บัญญัติรับรองและคุ้มครองสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก และคุ้มครองศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้ที่ตกเป็นจำเลยโดยให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเป็นผู้บริสุทธิ์จนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุดแสดงว่าบุคคลนั้นเป็นผู้กระทำความผิด และจะบังคับให้บุคคลใดให้การเป็นปฎิปักษ์ต่อตนเองไม่ได้ การใดที่เป็นการกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของบุคคลจะกระทำได้อต่อเมื่อมีกฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้น เช่น การจับ การคุมขัง ซึ่งเป็นการดำเนินกระบวนการยุติธรรมทาง

อาญาได้บัญญัติไว้ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับหลักสากลดังกล่าวข้างต้น

3. กฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของประเทศไทย

การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาของศาลยุติธรรมในประเทศไทย ตามปกติจะพิจารณาและสืบพยานในศาลโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 แต่ในระหว่างการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease: COVID - 19) ศาลสามารถพิจารณาคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ (Video Conference) ได้ตามระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในศาลที่เกี่ยวกับผู้ถูกขังอยู่ในเรือนจำหรือสถานที่กักขังในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease: COVID - 19) พ.ศ. 2563 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) และระเบียบราชการฝ่ายตุลาการ ว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาในระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease: COVID - 19) พ.ศ. 2564 ซึ่งใช้สืบพยานบุคคลโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ไม่ว่าจำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือไม่ และเป็นการสืบพยานกรณีจำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องหรือกรณีอื่น โดยจำเลยต้องให้ความยินยอม จำเลยมีทนายความว่าความให้ ทั้งนี้ ให้ใช้เฉพาะช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่านั้น

4. กฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของต่างประเทศ

สหรัฐอเมริกา กฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ คือ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของรัฐบาลกลาง (Federal Rules of Criminal Procedure) และพระราชบัญญัติการพิจารณาคดีทางไกลผ่านจอภาพในคดีอาญา (Remote Video Court Appearances Act) มีการบัญญัติประเภทคดีที่จำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ได้แก่ ความผิดลหุโทษหรือความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี และห้ามใช้ระบบการประชุมทางจอภาพกับจำเลยที่จิตบกพร่องและไม่ใช้ในการพิพากษาลงโทษจำคุก ศาลอนุญาตให้จำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ต่อเมื่อจำเลยยินยอมให้บันทึกภาพและเสียง จำเลยมีทนายความและติดต่อสื่อสารกันได้เป็นส่วนตัว ผู้เข้าร่วมพิจารณาคดีทุกคนมองเห็นและได้ยินเสียงคนอื่นได้พร้อมกันในเวลาเดียวกัน และศาลสามารถสั่งให้ยุติการพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้หากเป็นการลดทอนสิทธิทางกฎหมายของจำเลย

มลรัฐเท็กซัส ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (Code of Criminal Procedure) ให้จำเลยและพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ และศาลอนุญาต โดยจำเลยแสดงให้ศาลเห็นด้วยว่าสามารถติดต่อสื่อสารกับทนายความได้เป็นการส่วนตัวและระบบการประชุมทางจอภาพที่

ให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาคดีทุกคนต้องสามารถมองเห็นและโต้ตอบกันได้ หากจำเลยหรือพนักงานอัยการ หรือ ศาลเห็นสมควร ศาลสั่งให้ผู้พิจารณาพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ตลอดเวลา ทั้งนี้ ไม่ใช่ระบบการประชุมทางจอภาพในความผิดอาญาร้ายแรง

มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประมวลกฎหมายอาญา (California Penal Code) กำหนดให้จำเลยสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต่อหน้าศาลหรือสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ โดยแจ้งต่อศาลและแสดงให้ศาลเห็นว่าได้สิทธิโดยมีความรู้ความเข้าใจการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอย่างดีแล้วและยินยอมสิทธิโดยมีทนายความเข้าร่วมพิจารณาคดี และศาลอนุญาต ศาลพิจารณาคดีที่จำเลยสิทธิต่อไปได้ และจำเลยขอถอนการสิทธิปรากฏตัวต่อหน้าศาลได้ตลอดเวลา ศาลพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้เมื่อจำเลยให้ความยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษร จำเลยและทนายความต้องติดต่อสื่อสารกันได้ ศาลจะอนุญาตต้องพิจารณาความพร้อมของเทคโนโลยีด้วย และต้องมีช่องทางให้ผู้เข้าร่วมพิจารณาคดีแจ้งปัญหาข้อขัดข้องในการใช้ระบบต่อศาล ทั้งนี้ ห้ามใช้ในคดีความรุนแรงในครอบครัว การละเมิดทางอาญา คดีจราจร แต่หากเป็นคดีอาญาร้ายแรงจะใช้ระบบการประชุมทางจอภาพในการฟังคำพิพากษา และพิจารณาคดีในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ หรือมีการนำสืบพยานหลักฐานไม่ได้

ประเทศนิวซีแลนด์ พระราชบัญญัติการเข้าร่วมการพิจารณาคดีจากระยะไกล พ.ศ. 2553 (Courts (Remote Participation) Act 2010) กำหนดให้พิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ในคดีที่จำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ และห้ามปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพในการพิจารณาเรื่องที่เป็สาระสำคัญ เว้นแต่ผู้อำนวยการศาลอนุญาตและผู้เข้าร่วมพิจารณาคดียินยอม และห้ามใช้ระบบการประชุมทางจอภาพในการพิพากษาคดี การพิจารณาอนุญาตต้องพิจารณาความพร้อมของเทคโนโลยี ผลกระทบของการใช้เทคโนโลยีกับการรักษาสิทธิของคู่ความ การประเมินความน่าเชื่อถือของพยานหลักฐาน และความสามารถในการติดต่อสื่อสารระหว่างผู้เข้าร่วมพิจารณาคดีทุกคน สิทธิของจำเลยที่จะได้รับการพิจารณาคดีที่เป็นธรรม การต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ของจำเลย การติดต่อสื่อสารระหว่างจำเลยกับทนายความ และให้ถือว่าสถานที่สืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเป็นสถานที่ดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีด้วย นอกจากนี้ ผู้อำนวยการศาลสามารถยุติการพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้หากเห็นว่าขัดต่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม

ประเทศเนเธอร์แลนด์ ประมวลกฎหมายอาญาและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดว่าห้ามใช้ระบบการประชุมทางจอภาพกับผู้มีความบกพร่องทางการได้ยินและการมองเห็น การพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพต้องสอบถามคู่ความฝ่ายอื่นด้วย ผู้เข้าร่วมพิจารณาคดีทุกคนต้องสามารถรับรู้และมองเห็นสิ่งที่เกิดขึ้นในห้องพิจารณาคดี รวมถึงต้องติดต่อสื่อสารระหว่างกันและติดต่อสื่อสารกับทนายความเป็นการส่วนตัวได้ และต้องมีการรักษาความปลอดภัยของข้อมูล

สมมติฐานการวิจัย

การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้สาละยัตริธรรมจำเป็นต้องนำระบบการประชมทางจอภาพมาใช้ในการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพ โดยใช้ในคดีอาญาที่จำเลยให้การรับสารภาพและถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำและให้ใช้เฉพาะช่วงที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เท่านั้น เพื่อให้คดีอาญาสามารถดำเนินการต่อไปได้ในระหว่างที่มีการแพร่ระบาด ซึ่งเป็นการนำเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการพิจารณาคดีเพื่อคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับการพิจารณาคดีที่สะดวกรวดเร็วไม่ต้องถูกคุมขังระหว่างพิจารณานานเกินสมควร ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารสามารถช่วยคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่รับรองไว้ในรัฐธรรมนูญได้ จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาให้จำเลยสามารถปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพได้โดยไม่เป็นการลดทอนสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ เพื่อให้การสืบพยานดำเนินไปภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย ทำให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ภายใต้หลักนิติธรรม และสามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพต่อไปในสถานการณ์ปกติที่ไม่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือภาวะฉุกเฉินอื่นใดได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยอาศัยข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ ด้วยการรวบรวมข้อมูลเอกสารที่เกี่ยวข้องจากหนังสือ ตำราทางวิชาการ บทความทางกฎหมาย ข้อมูลทางวิชาการทั้งในประเทศและต่างประเทศ รวมถึงข้อมูลทางสื่ออินเทอร์เน็ต โดยนำมาวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อนำหลักเกณฑ์ของกฎหมายที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพ ให้มีความเหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

ผลการวิจัย

จากการศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพของประเทศไทยเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา มลรัฐเท็กซัส มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศนิวซีแลนด์ และประเทศเนเธอร์แลนด์ พบว่า การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชมทางจอภาพของประเทศไทยมีประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาประเภทคดีที่สามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยไม่ได้กำหนดประเภทคดีที่สามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพไว้เป็นการเฉพาะ ศาลยุติธรรมประเทศไทยพิจารณาและสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพโดยอาศัยอำนาจจากระเบียบภายในองค์กร ที่กำหนดให้คดีอาญาไม่ว่าจำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำหรือไม่ ซึ่งต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพของจำเลยหรือสืบพยานกรณีอื่น เมื่อจำเลยยินยอม และมีทนายความให้ความรู้ สามารถสืบพยานบุคคลโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ทุกคดีโดยไม่คำนึงถึงประเภทคดีหรืออัตราโทษขั้นสูง หรือข้อจำกัดอื่น เช่น ความยุ่งยากซับซ้อนของพยานหลักฐาน ข้อบกพร่องทางกายหรือทางจิตของจำเลยหรือพยาน หรือความยินยอมของกลุ่มความฝ่ายอื่น เป็นต้น อันอาจทำให้การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเกิดความไม่เป็นธรรมแก่จำเลย

จากการศึกษาประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของสหรัฐอเมริกา (Federal Rules of Criminal Procedure) พบว่า มีการกำหนดประเภทคดีที่สามารถพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ได้แก่ คดีความผิดลหุโทษ หรือคดีอาญาที่มีอัตราโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และมีข้อจำกัดการใช้ระบบการประชุมทางจอภาพปรากฏอยู่ในรัฐบัญญัติการพิจารณาคดีทางไกลผ่านจอภาพในคดีอาญา (Remote Video Court Appearances Act) คือ ในคดีอาญาความผิดร้ายแรงจำเลยไม่สามารถให้การรับสารภาพหรือถูกพิพากษาลงโทษจำคุกผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของมลรัฐเท็กซัส จำเลยให้การต่อสู้คดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ทุกคดีหากจำเลยและพนักงานอัยการยื่นคำร้องและศาลอนุญาต ประมวลกฎหมายอาญาของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พิจารณาคดีโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพชั้นได้ส่วนมูลฟ้องในคดีความผิดลหุโทษ แต่หากเป็นคดีความผิดลหุโทษเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว และการละเมิดทางอาญา ผู้ต้องหาต้องปรากฏตัวต่อหน้าศาล ส่วนในชั้นพิจารณาคดีศาลสามารถพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้หากจำเลยสละสิทธิปรากฏตัวต่อหน้าศาล แต่หากเป็นคดีอาญาร้ายแรงจะใช้ระบบการประชุมทางจอภาพในการฟังคำพิพากษาและพิจารณาคดีในส่วนที่เป็นสาระสำคัญ หรือมีการนำสืบพยานหลักฐานไม่ได้ พระราชบัญญัติการเข้าร่วมการพิจารณาคดีจากระยะไกล พ.ศ. 2553 ของประเทศนิวซีแลนด์ พิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ในคดีที่จำเลยถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำ และห้ามใช้ระบบการประชุมทางจอภาพในการพิจารณาเรื่องที่เป็นสาระสำคัญในคดีอาญา เว้นแต่ ผู้อำนวยการศาลอนุญาต ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศเนเธอร์แลนด์ ให้ใช้ระบบการประชุมทางจอภาพการสืบพยาน การสอบสวน หรือการให้ถ้อยคำของบุคคล แต่หากเป็นการสอบสวนผู้ต้องหาเกี่ยวกับคดีที่ถูกคุมขัง และสืบพยานในสิ่งซึ่งเป็นสาระสำคัญ จะต้องได้รับ

ความยินยอมจากผู้ต้องหาก่อน อย่างไรก็ตาม แม้มีการห้ามดังกล่าวแต่ศาลสามารถใช้ดุลพินิจให้สืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้หากมีความจำเป็นเพื่อประโยชน์พิเศษด้านความปลอดภัย

ดังนั้น หากประมวลวิธีพิจารณาความอาญาของไทยมีการกำหนดประเภทคดีที่จำเลยสามารถปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพในการพิจารณาและสืบพยานในลักษณะของอัตราโทษขั้นสูง เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกาและปรับให้สอดคล้องกับการแบ่งอำนาจพิจารณาคดีของศาลในประเทศไทยที่แบ่งเป็นศาลแขวงและศาลจังหวัด โดยกำหนดให้นำระบบการประชุมทางจอภาพไปใช้พิจารณาและสืบพยานในคดีอาญาที่เป็นความผิดเล็กน้อยซึ่งอยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลแขวงโดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงคำให้การของจำเลยว่าให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ และคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลจังหวัดและศาลแขวง ได้แก่ คดีที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียว รวมถึงคดีที่อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลจังหวัด ได้แก่ คดีที่จำเลยให้การรับสารภาพทั้งที่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพและไม่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพโดยกำหนดอัตราโทษขั้นสูงไว้ด้วย อีกทั้งไม่ควรจำกัดไว้เพียงเฉพาะจำเลยที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำเท่านั้น จำเลยที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวควรได้รับสิทธิที่เป็นอย่างเดียวกัน แต่ไม่ควรนำมาใช้ในการฟังคำพิพากษา คดีอาญาความผิดร้ายแรงควรให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาบางอย่างสามารถกระทำผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ เช่น กระบวนการพิจารณาที่ไม่ใช่สาระสำคัญ หรือไม่มีการนำสืบพยานหลักฐาน และสามารถใช้ระบบการประชุมทางจอภาพได้ตั้งแต่ชั้นไต่สวนมูลฟ้องดังเช่นมลรัฐแคลิฟอร์เนีย จะทำให้มีมาตรฐานทางกฎหมายรองรับการพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพทำให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่ายและสามารถคุ้มครองสิทธิของจำเลยได้รับรองไว้โดยกฎหมายและหลักสากล

2. ปัญหาการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยในคดีอาญา

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยไม่ได้บัญญัติกรณีที่จำเลยละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีไว้เป็นการเฉพาะ แต่บัญญัติไว้ในลักษณะของพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ดังปรากฏอยู่ในมาตรา 172 ทวิ และมาตรา 172 ทวิ/1 ซึ่งพออนุมานได้ว่าเป็นการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี โดยสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ การละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยแสดงเจตนาชัดเจน และการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปริยาย จึงมีข้อจำกัดเกี่ยวกับการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยในคดีอาญาในเรื่องดังต่อไปนี้

(1) ประเภทคดีที่จำเลยแสดงเจตนาละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยชัดเจน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 ทวิ จำกัดการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยชัดเจนไว้เพียง 2 กรณี คือ กรณีแรก ต้องเป็นคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปีไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ หรือคดีที่มีโทษปรับสถานเดียว จำเลยจึงไม่สามารถแสดงเจตนาละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยชัดเจนในกรณีอื่นได้ ในขณะที่สหรัฐอเมริกาคำหนดให้จำเลยในคดีความผิดหุโทษหรือคดีอาญาที่มีโทษปรับหรือจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ ขอละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยชัดเจนได้

ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของรัฐบาลกลาง (Federal Rules of Criminal Procedure) มาตรา 43 (2) (2.2) ส่วนมลรัฐแคลิฟอร์เนียนั้นประมวลกฎหมายอาญามาตรา 977 บัญญัติประเภทคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาโดยชัดแจ้งไว้ ได้ทั้งคดีความผิดหุโทษ และความผิดอาญาร้ายแรงเฉพาะการพิจารณาคดีในส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญ หรือไม่มีการนำเสนอสืบพยานหลักฐานได้ แต่ต้องปรากฏตัวต่อหน้าศาลในการฟังคำพิพากษา ดังนั้นหากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยบัญญัติให้จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยชัดแจ้งในคดีความผิดอาญาร้ายแรงซึ่งจำเลยให้การรับสารภาพ และเป็นการพิจารณาคดีในส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญหรือไม่มีการนำเสนอสืบพยานหลักฐานได้ ไม่ว่าจำเลยจะถูกคุมขังในเรือนจำหรือได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวระหว่างพิจารณาคดี จะช่วยลดภาระในการที่จำเลยต้องไปปรากฏตัวต่อหน้าศาล และสนับสนุนให้การนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาและสืบพยานในคดีอาญาเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น

(2) การแยกประเภทของสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยไม่มีการแยกประเภทของสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีไว้ ทำให้จำเลยในคดีอาญาไม่สามารถขอสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยวิธีการอย่างหนึ่ง แต่ขอเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยวิธีการอีกอย่างหนึ่งได้ เช่น จำเลยขอสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยการปรากฏตัวต่อหน้าศาล และขอเข้าร่วมพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพแทนไม่ได้

จากการศึกษาพบว่า สิทธิในการเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยเป็นสิทธิมนุษยชนทั่วไป ไม่ใช่สิทธิที่ไม่อาจถูกพักใช้ได้ (ปกป้อง ศรีสนิท, 2563, หน้า 25-27) และไม่ใช่สิทธิสมบูรณ์หรือเป็นสิทธิที่ไม่เด็ดขาด (Non-Absolute Rights) เพราะศาลสามารถพิจารณาคดีลับหลังจำเลยได้หากปรากฏว่าจำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีไม่ว่าโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย หรือเป็นกรณีที่ศาลสามารถพิจารณาและสืบพยานลับหลังจำเลยได้ตามกฎหมาย (ปกป้อง ศรีสนิท, 2563, หน้า 91-93) ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ถือว่าสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีมีลักษณะเป็นสิทธิส่วนบุคคล และสามารถแยกได้เป็น 2 สิทธิย่อย ได้แก่ สิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวต่อหน้าศาลและสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ส่งผลให้จำเลยสามารถสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างได้ตามความประสงค์ภายใต้หลักเกณฑ์ของกฎหมาย

ดังนั้น หากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยมีการแยกประเภทของสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี และเปิดโอกาสให้จำเลยสามารถสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้ หรือสามารถเลือกวิธีการเข้าร่วมพิจารณาคดีได้ จะเป็นการสนับสนุนให้การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเป็นรูปธรรมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และเป็นการเปิดโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมให้แก่จำเลยมากขึ้น ไม่จำกัดอยู่เพียงจำเลยต้องมาร่วมพิจารณาคดีที่ศาลเท่านั้น ส่งผลให้จำเลยสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

(3) ความยินยอมของจำเลยและการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและผลของการเข้าร่วมพิจารณาคดี หรือการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยไม่มีการบัญญัติถึงความยินยอมของจำเลยในการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี และไม่มีการแจ้งหรือแนะนำเกี่ยวกับสิทธิและผลของการเข้าร่วมหรือสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีให้จำเลยทราบไม่ว่าจะเป็นการสละสิทธิโดยชัดแจ้งหรือโดยปริยาย เพื่อให้จำเลยตระหนักรู้โดยได้คำนึงถึงผลดีและผลเสียแล้ว และตัดสินใจบนพื้นฐานของข้อมูลที่ครบถ้วนว่าตนจะเข้าร่วมการพิจารณาคดีหรือไม่ และจะเข้าร่วมการพิจารณาคดีโดยวิธีการใด หรือยินยอมสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี เมื่อไม่ปรากฏว่ามีการแจ้งสิทธิหรือให้คำแนะนำแก่จำเลย รวมถึงไม่ปรากฏความยินยอมของจำเลย ย่อมทำให้ศาลไม่อาจทราบได้ว่าการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยนั้นได้กระทำไปโดยจำเลยได้ทราบถึงสิทธิและคำแนะนำเกี่ยวกับสิทธิของตนแล้วหรือไม่ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการต่อสู้คดีของจำเลยได้

จากการศึกษาการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย พบว่า มีการกำหนดไว้ชัดเจนว่าจำเลยในคดีอาญาสามารถสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้โดยทำเป็นลายลักษณ์อักษร และการสละสิทธิต้องแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้รับคำแนะนำเกี่ยวกับการเข้าร่วมดำเนินกระบวนการพิจารณาคดี มีความรู้ความเข้าใจอย่างดีแล้ว จำเลยสมัครใจสละสิทธิในการปรากฏตัวต่อหน้าศาล หรือปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ และจำเลยมีทนายความเข้าร่วมการพิจารณาคดี โดยศาลต้องไต่สวนเพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาโดยมีความรู้และความเข้าใจอย่างดีแล้วและสมัครใจสละสิทธินั้น และมลรัฐเท็กซัส กำหนดว่าหากจำเลยจะสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีจำเลยต้องระบุในคำร้องว่าจำเลยและทนายความต้องสามารถติดต่อสื่อสารกันเป็นการส่วนตัวได้

ดังนั้น หากกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยกำหนดให้มีการให้ข้อมูลเกี่ยวกับสิทธิและผลของการเข้าร่วมหรือสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีให้จำเลยทราบก่อนการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี และกำหนดให้ศาลต้องไต่สวนให้ปรากฏว่าจำเลยได้สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้ต่อเมื่อมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีแล้วและสมัครใจสละสิทธินั้น โดยมีทนายความร่วมพิจารณาคดีแทนทุกนัดดังเช่นมลรัฐแคลิฟอร์เนียและมลรัฐเท็กซัสจะสามารถเป็นหลักประกันได้ว่าสิทธิตามกฎหมายของจำเลยในการเข้าร่วมพิจารณาคดีอาญานั้นมิได้ถูกลดทอนลงเพียงเพราะการไม่เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือถูกกระทบกระเทือนจนอาจสูญเสียความเป็นธรรม ซึ่งเป็นไปตามหลักการดำเนินคดีอาญาที่ต้องฟังความทุกฝ่ายและสิทธิต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ของจำเลย

(4) การพิจารณาคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยมิได้มีลักษณะของการให้อำนาจศาลพิจารณาคดีลับหลังจำเลยที่สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต่อไปจนเสร็จสิ้นและให้ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่

ได้ดำเนินไปนั้นเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ต่างจากสหรัฐอเมริกาและมลรัฐเท็กซัสที่บัญญัติให้ศาลสามารถพิจารณาคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาต่อไปได้จนเสร็จสิ้นกระบวนการพิจารณา

นอกจากนี้ ยังไม่มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการสั่งให้จำเลยที่สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต้องมาปรากฏตัวต่อหน้าศาลหรือปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ซึ่งมลรัฐแคลิฟอร์เนียที่ให้อำนาจศาลในการเรียกให้จำเลยที่สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีปรากฏตัวต่อหน้าศาลได้ และจำเลยสามารถขออนุญาตสละสิทธิดังกล่าวได้ตลอดเวลา

ดังนั้น หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยมีบทบัญญัติให้อำนาจศาลในการพิจารณาคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต่อไปได้จนเสร็จและรับรองว่ากระบวนการพิจารณาคดีที่ได้ดำเนินไปเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และกำหนดให้ศาลสามารถเรียกให้จำเลยที่สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีปรากฏตัวต่อหน้าศาลเมื่อศาลเห็นสมควรได้ด้วย จะสามารถรักษามาตรฐานความเป็นธรรมในการพิจารณาคดีอาญาที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้เช่นเดียวกับการที่จำเลยปรากฏตัวต่อหน้าศาล

3. ปัญหาเกี่ยวกับข้อจำกัดเกี่ยวกับความบกพร่องทางกายหรือจิตของจำเลยหรือพยาน

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาไม่มีการบัญญัติไว้ชัดเจนให้ศาลพิเคราะห์ถึงข้อบกพร่องทางกายหรือจิตของจำเลยหรือพยานก่อนอนุญาตให้พิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ซึ่งหากจำเลยหรือพยานมีความบกพร่องทางการได้ยินหรือการมองเห็น หรือมีอาการทางจิต ศาลจะไม่สามารถแน่ใจได้ว่าจำเลยหรือพยานดังกล่าวเข้าร่วมการพิจารณาคดีโดยมีสติสัมปชัญญะสมบูรณ์หรือไม่ รวมถึงการมีทนายความช่วยรักษาผลประโยชน์ทางคดีด้วยจึงอาจส่งผลกระทบต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี

จากการศึกษาเปรียบเทียบกับสหรัฐอเมริกา พบว่า กฎหมายของสหรัฐอเมริกามีการกำหนดว่าจำเลยจะให้การปฏิเสธว่ากระทำความผิดเพราะมีอาการทางจิต หรือยอมรับว่าจำเลยอยู่ระหว่างรักษาอาการทางจิตผ่านระบบการประชุมทางจอภาพไม่ได้ ส่วนประเทศเนเธอร์แลนด์ ไม่นำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้กับพยานที่มีความบกพร่องทางการได้ยินหรือการมองเห็นหากมีเหตุอันสมควรให้เชื่อว่าการพิจารณาคดีผ่านระบบการประชุมทางจอภาพจะกระทบต่อสิทธิของผู้เข้าร่วมกระบวนการพิจารณาคดีรายอื่น

ดังนั้น ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยจึงควรกำหนดห้ามมิให้ใช้ระบบการประชุมทางจอภาพกับจำเลยหรือพยานที่มีข้อบกพร่องทางกายภาพ เช่น ตาบอด หูหนวก หรือมีอาการทางจิต รวมถึง ผู้ทุพพลภาพ ผู้วิกลจริต ผู้สูงอายุ หรือเด็ก (Byrom, Beardson & Kendrick, 2020, p. 65) โดยกรณีที่จำเลยหรือพยานเป็นผู้สูงอายุ อาจให้ศาลเป็นผู้พิจารณาถึงเหตุจำเป็นและสมควรเพื่ออนุญาตให้เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเป็นรายกรณีไป จะก่อให้เกิดความเป็นธรรมต่อคู่ความทุกฝ่ายในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดียิ่งขึ้น

4. การยื่นคำร้องหรือการให้ความยินยอมของจำเลยหรือคู่ความฝ่ายอื่น

การพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพของประเทศไทยไม่มีการกำหนดให้จำเลยในคดีอาญาและคู่ความฝ่ายอื่นยื่นคำร้องขอให้สืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ ผู้พิพากษาเพียงแต่ถามความยินยอมของจำเลยเท่านั้น ซึ่งพนักงานอัยการและคู่ความฝ่ายอื่นถือว่าเป็นคู่ความในคดี จึงควรต้องสนใจในการที่จะสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพด้วย เพราะต้องยอมรับข้อจำกัดของการสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพที่แตกต่างจากการมาสืบพยานต่อหน้าศาล

จากการศึกษากฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของรัฐบาลกลาง (Federal Rules of Criminal Procedure) ของสหรัฐอเมริกาจะพบว่า การสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพนั้น จำเลยต้องยินยอมเป็นลายลักษณ์อักษรและศาลอนุญาต มลรัฐเท็กซัส จำเลยและพนักงานอัยการยื่นคำร้องต่อศาลและศาลอนุญาตเป็นหนังสือให้ใช้ระบบการประชุมทางจอภาพ ประเทศเนเธอร์แลนด์ จะนำระบบการประชุมทางจอภาพมาใช้ในการพิจารณาคดีต้องมีการสอบถามบุคคลที่เกี่ยวข้อง ทนายความจำเลย หรือพนักงานอัยการ ตามสมควร

ดังนั้น หากประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาของประเทศไทยกำหนดให้การพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพต้องได้รับความสมัครใจหรือความยินยอมจากจำเลยและคู่ความฝ่ายอื่นก่อนดังเช่นประเทศเนเธอร์แลนด์ โดยอาจทำเป็นคำร้องยื่นต่อศาลและศาลสั่งอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรเพื่อเป็นการแสดงออกถึงความสมัครใจหรือความยินยอมดังเช่นสหรัฐอเมริกาและมลรัฐเท็กซัส และนอกจากจำเลยและคู่ความฝ่ายอื่นจะให้ความยินยอมในการพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพแล้ว ควรให้ความยินยอมในการบันทึกภาพและเสียงขณะพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพด้วย เพื่อบันทึกการพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพไว้เป็นหลักฐานหากมีการกล่าวอ้างในภายหลังเกี่ยวกับความชอบด้วยกฎหมายของกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปผ่านระบบการประชุมทางจอภาพหรือกรณีที่มีการอุทธรณ์ฎีกาและมีความจำเป็นต้องใช้ถ้อยคำหรือสังเกตอาการปฏิกิริยาของจำเลยหรือพยานที่กระทำผ่านระบบการประชุมทางจอภาพจะเป็นประโยชน์ต่อคู่ความทุกฝ่ายและศาลเอง อีกทั้งยังช่วยให้ลดข้อจำกัดเรื่องความเป็นธรรมชาติของการพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพทำให้สามารถอำนวยความสะดวกแก่คู่ความทุกฝ่ายได้อย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะ

การสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยปกติต้องกระทำโดยเปิดเผยต่อหน้าจำเลย แต่ระหว่างที่มีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ศาลยุติธรรมประเทศไทยพิจารณาและสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เพื่อให้คดีอาญาดำเนินต่อไปได้ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรค อันเป็นการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในคดีอาญาให้ได้รับการพิจารณาคดีที่รวดเร็ว

ดังนั้น เมื่อเทคโนโลยีการสื่อสารสามารถช่วยคุ้มครองสิทธิของจำเลยที่รับรองไว้ตามกฎหมายและหลักสากลได้ จึงควรมีการแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้สามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ในสถานการณ์ปกติ เพื่อให้การสืบพยานดำเนินไปภายใต้กรอบแห่งกฎหมาย ไม่ละเมิดสิทธิของจำเลยในการต่อสู้คดีอย่างเต็มที่ ทำให้การพิจารณาคดีอาญาเป็นไปโดยสะดวก รวดเร็ว และเป็นธรรม ภายใต้หลักนิติธรรม และเมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของต่างประเทศแล้ว พบว่า สามารถนำมาปรับใช้เพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพให้เหมาะสมกับประเด็นปัญหาและบริบทของประเทศไทยได้

ดังนั้นจึงขอเสนอแนะแนวทางแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ดังต่อไปนี้

(1) บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับประเภทคดีที่สามารถสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ เพื่อให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีอาญาผ่านระบบการประชุมทางจอภาพเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172/1 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 172/1 ศาลอาจพิจารณาและสืบพยานบุคคลในคดีอาญาโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ในคดีต่อไปนี้

1) ความผิดที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียว โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

2) ความผิดที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 60,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ โดยไม่ต้องคำนึงว่าจำเลยให้การรับสารภาพหรือปฏิเสธ

3) ความผิดที่จำเลยให้การรับสารภาพตามฟ้องทั้งที่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพและไม่ต้องสืบพยานประกอบคำรับสารภาพ ที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปี

4) คดีอาญาที่ราษฎรเป็นโจทก์ นำมาใช้ในการไต่สวนมูลฟ้อง

จำเลยในคดีที่ตามวรรคแรก สามารถเข้าร่วมพิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้โดยทำเป็นคำร้องและได้รับอนุญาตจากศาล”

(2) บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยในคดีอาญาและการพิจารณาคดีที่จำเลยละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี โดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 172 ทวิ/3 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 172 ทวิ/3 จำเลยอาจละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้ ดังต่อไปนี้

1) คดีที่มีอัตราโทษปรับสถานเดียว หรือคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงไม่เกินสิบปีไม่ว่าจะมีโทษปรับด้วยหรือไม่ หรือคดีที่มีอัตราโทษจำคุกอย่างสูงเกิน 10 ปี และจำเลยให้การรับสารภาพ เฉพาะการ

พิจารณาคดีในส่วนที่ไม่เป็นสาระสำคัญ และไม่มีการนำสืบพยานหลักฐาน ทั้งนี้ จำเลยไม่สามารถสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้หากเป็นการฟังคำพิพากษา

2) คำร้องขอสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยต้องปรากฏชัดว่าจำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวต่อหน้าศาล หรือสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ หรือสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีทั้งสิ้น

3) คำร้องขอสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยต้องปรากฏข้อเท็จจริง ดังต่อไปนี้

(1) จำเลยได้รับคำแนะนำแล้วว่าจำเลยมีสิทธิเข้าร่วมดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทุกขั้นตอน นำเสนอพยานหลักฐาน ได้แย้งคัดค้าน ชักถามข้อเท็จจริงและข้อกฎหมาย เสนอหน้ากับพยาน และถามค้านพยาน

(2) จำเลยมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีแล้ว และจำเลยสมัครใจสละสิทธิในการปรากฏตัวต่อหน้าศาล หรือสละปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ หรือสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีทั้งสิ้น

(3) จำเลยขอให้ศาลดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไประหว่างที่จำเลยไม่เข้าร่วมกระบวนการพิจารณา และจำเลยยอมรับกระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปเมื่อตนสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี

(4) จำเลยขอให้ศาลอนุญาตให้จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี

(5) จำเลยมีทนายความเข้าร่วมพิจารณาคดีเพื่อรักษาผลประโยชน์ของจำเลยในการดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีทุกครั้ง และจำเลยสามารถติดต่อทนายความเป็นการส่วนตัวได้

(6) จำเลยตกลงว่าจะแจ้งต่อทนายความของจำเลยให้เข้าร่วมกระบวนการพิจารณาคดีตามวันและเวลาที่ระบุไว้

(7) จำเลยได้ทราบวันและเวลาที่ต้องเข้าร่วมการพิจารณาคดีแล้ว

(8) ศาลอนุญาตให้จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดี โดยศาลต้องไต่สวนเพื่อแสดงให้เห็นว่าจำเลยได้สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาโดยมีความรู้และความเข้าใจอย่างดีแล้วและสมัครใจสละสิทธินั้น

4) การสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีของจำเลยจะกระทำได้ภายหลังจากศาลได้ดำเนินการตามมาตรา 172 วรรคสอง แล้ว

ศาลมีอำนาจพิจารณาคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต่อไปได้จนเสร็จการพิจารณา และให้ถือว่ากระบวนการพิจารณาที่ได้ดำเนินไปโดยจำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมาย และศาลมีอำนาจสั่งให้จำเลยเข้าร่วมพิจารณาคดีโดยปรากฏตัวต่อหน้าศาลได้ หากปรากฏว่าการพิจารณาคดีที่จำเลยสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีต่อไปจะทำให้กระทบต่อความเป็นธรรมในการพิจารณาคดี หรือจะสูญเสียความเป็นธรรมต่อจำเลย ทั้งนี้ จำเลยที่สละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีสามารถขอถอนการสละสิทธิเข้าร่วมพิจารณาคดีได้ตลอดเวลาโดยแจ้งให้ศาลทราบ”

(3) บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับข้อจำกัดเกี่ยวกับความบกพร่องทางกายหรือจิตของจำเลยหรือพยาน โดยแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172 วรรคสี่ ดังต่อไปนี้

“มาตรา 172 วรรคสี่ ห้ามมิให้พิจารณาคดีหรือสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพหากจำเลยหรือพยานมีข้อบกพร่องทางกายภาพ เช่น ตาบอด หูหนวก หรือมีอาการทางจิต ทูพพลภาพ วิกลจริต สูงอายุ หรือเด็กอายุไม่เกินสิบแปดปี เว้นแต่ในกรณีที่ศาลเห็นสมควรศาลอาจพิจารณาอนุญาตให้จำเลยหรือพยานที่มีข้อบกพร่องทางกายภาพ มีอาการทางจิต ทูพพลภาพ วิกลจริต หรือสูงอายุ เข้าร่วมพิจารณาคดีหรือสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพก็ได้”

(4) บัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับการยื่นคำร้องหรือการให้ความยินยอมของจำเลยหรือคู่ความฝ่ายอื่น โดยเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 172/2 ดังต่อไปนี้

“มาตรา 172/2 ศาลพิจารณาและสืบพยานโดยจำเลยปรากฏตัวผ่านระบบการประชุมทางจอภาพได้ต่อเมื่อจำเลยไม่ว่าถูกคุมขังอยู่หรือไม่ยื่นคำร้องขอให้ศาลอนุญาตให้พิจารณาคดีและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพ โดยระบุว่ายินยอมให้บันทึกภาพและเสียงการพิจารณาและสืบพยานผ่านระบบการประชุมทางจอภาพด้วย ทั้งนี้ ศาลจะอนุญาตได้ต่อเมื่อได้สอบถามคู่ความฝ่ายอื่นแล้วไม่คัดค้าน”

รายการอ้างอิง

ฉัตรชัย รุจิदानนท์. (2543). *การนำระบบประชุมทางจอภาพมาใช้สืบพยานในคดีอาญา*. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ปกป้อง ศรีสนธิ. (2563). *สิทธิมนุษยชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

ปิยะ โควิทท์วิวัฒน์, พิสิฐ วณิชชาพันธ์, เวธิต ภาคย์พิสุทธิ์ และลัญจกร วุฒิสัทติกุลกิจ. (2562). *การสำรวจความก้าวหน้าของมาตรฐานระบบสื่อสารไร้สายยุค 5G*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ.

โสภณ รัตนกร. (2553). *คำอธิบายพยาน*. กรุงเทพฯ: นิติบรรณการ.

อุดม รัฐอมฤต. (2562). *คำอธิบายกฎหมายลักษณะพยานหลักฐาน* (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โครงการตำรา และเอกสารประกอบการสอน คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

อุทัย อาทิวะ. (2555). *คู่มือกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เล่ม 1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับระบบกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิ.เจ. พรินติ้ง.

Turner, B. (2023). *Best Video Conferencing Software in 2023*. Retrieved July 7, 2023 from <https://www.techradar.com/best/best-video-conferencing-software>

Business Insights and Ideas. (2022). *10 Reasons to Use Video Conferencing*. Retrieved July 7, 2023 From <https://www.microsoft.com/en-us/microsoft-365/business-insights-ideas/resources/10-reasons-to-use-video-conferencing>

- Gourdet, C., Amanda, R. Witwer, L. L., Duren, B., Planty, M. G., Woods, D., & Brian, A. J. (2020). *Court Appearances in Criminal Proceedings Through Telepresence*. Retrieved July 7, 2021 from https://www.rand.org/content/dam/rand/pubs/research_reports/RR3200/RR3222/RAND_RR3222.pdf
- Byrom, N., Beardon, S., & Kendrick, A. (2020). *The Impact of COVID-19 Measures on the Civil Justice System*. Civil Justice Council and The Legal Education Foundation. Retrieved July 14, 2022 from <https://www.judiciary.uk/wp-content/uploads/2020/06/CJC-Rapid-Review-Final-Report-f-1.pdf>
- Podmaniczky, S. (2012). Order in the Court: Decorum, Rambunctious Defendants, and the Right to be Present at Trial. *University of Pennsylvania Journal of Constitutional Law*, 14(5), 1283-1314.
- Dodson, S., Rosenthal, L. H., & Dodson, C. L. (2020-2021). The Zooming of Federal civil Litigation. *Judicature*, 104(3), 13-21.